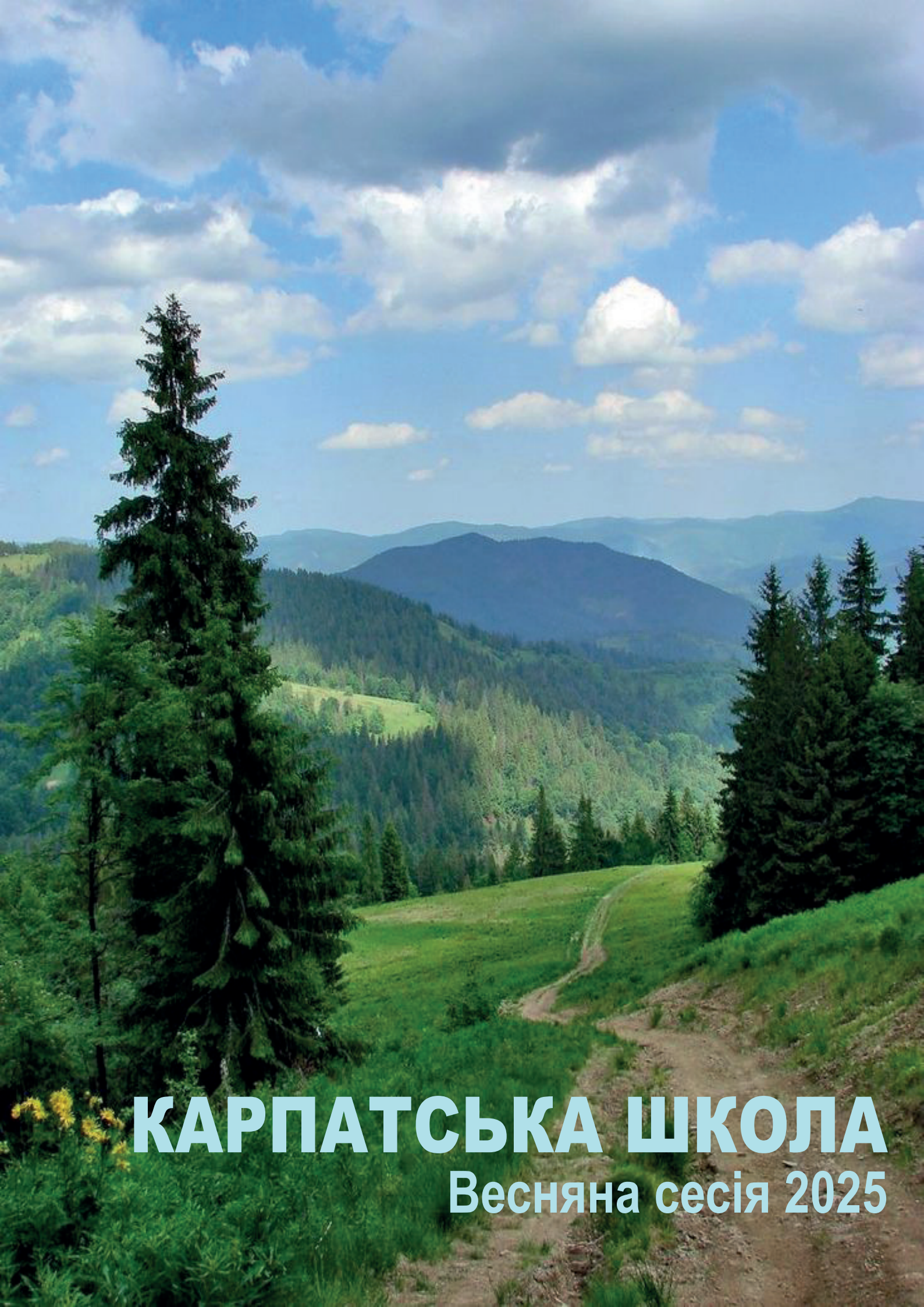

КАРПАТСЬКА ШКОЛА

Весняна сесія 2025

ЗБІРНИК

наукових праць

Міжнародної Карпатської Школи

весняна сесія
1-5 травня 2025 року

м. Косів Івано-Франківська область
2025 рік

УДК 502/504:551.58:616-036.21(4-191.2-11)(082)

ISBN 978-966-2092-35-6

**Збірник наукових праць Міжнародної Карпатської Школи:
весняна сесія (1-5 травня 2025 року): перше видання. Яремче-
Косів: Наукове товариство імені Шевченка, 2025. 276 с.**

Редакційна колегія:

Микола Близнюк, доктор педагогічних наук, професор (Україна), **Валерій Михайленко**, кандидат хімічних наук, доцент (Україна/Польща) - відповідальні за випуск. **Сергій Запотоцький**, доктор географічних наук, професор (Україна); **Мирослав Мальований**, доктор технічних наук, професор (Україна); **Юрій Масікевич**, доктор біологічних наук, професор (Україна); **Олег Бондаренко**, доктор біологічних наук (Україна); **Ярослав Геник**, доктор сільськогосподарських наук, професор; **Жанна Бучко**, доктор географічних наук, доцент (Україна); **Петро Біленчук**, кандидат юридичних наук, професор (Україна); **Руслан Гаврилюк**, кандидат геологічних наук (Україна) **Віктор Карамушка**, кандидат біологічних наук, доцент (Україна); **Вікторія Кіптенко**, кандидат географічних наук, доцент (Україна).

Рецензенти:

Олександр Ободовський, доктор географічних наук, професор кафедри гідрології та гідроекології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Тамара Дудар, доктор технічних наук, професор, завідувачка кафедри екології факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій Національного авіаційного університету».

Матеріали рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Протокол №10 від 29 квітня 2025 року). Програма Школи відповідає стандартам професійного розвитку науково-педагогічних працівників у рамках академічної мобільності. Сертифікат учасника відповідає вимогам щодо підвищення фахової кваліфікації для співробітників закладів вищої освіти та держслужбовців (Наказ МОН № 1341 від 30 жовтня 2020 року).

© Національний екологічний центр України, 2025

© Географічний факультет КНУ, 2025

© Косівський осередок НТШ, 2025

ПЕРЕДМОВА

У пропонованому Збірнику наукових праць весняної сесії Карпатської школи 2025 року містяться погляди науковців, аспірантів, магістрів та бакалаврів, представників установ і організацій громадянського суспільства на актуальні питання що налагодження комунікації для обміну досвідом, знаннями та кращими практиками країн Вишеградської четвірки та України, які дуже схожі в історичному та культурному аспектах, у контексті підготовки до майбутньої відбудови України після війни та її інтеграції до Європейського Союзу, втрати якості довкілля та відновлення понівечених війною ландшафтів, управління побутовими відходами на засадах циркулярної економіки, ролі національних природних парків та захисту біорізноманіття українських Карпат, а також проблемні питання оцінки впливу на довкілля і освіти для сталого розвитку в межах українських територіальних громад.

Особливу увагу приділено аналізу досвіду європейських країн (Словаччини, Польщі, Чехії та інших) для України, зокрема розвитку туризму на засадах сталості: збереження та захист спадщини, інструменти та практики екологічно дружнього туризму, досвіду суспільних змін у Карпатському регіоні, інструментів та практик екологічно дружнього туризму. Виклики, досвід, перспективи сталого туризму Покутті – незвіданому Прикарпатті розглянуто крізь призму розвитку туризму на засадах сталості, зокрема на базі музеїв під відкритим небом, а також шляхом збереження культурної спадщини і традицій гуцульського краю. Розглянуто питання сталого управління природними ресурсами гірських екосистем Карпат: природокористування та охоронна діяльність в карпатському регіоні (біорізноманіття, лісокористування, сільське господарство, охорона водних ресурсів).

Сучасні виклики та перспективи для України в контексті освіти для сталого розвитку викладено крізь призму внеску університетів у сталий розвиток громад, неформальної освіти, а також екосистемного підходу до методичних засад освіти для сталого розвитку та розбудови Карпатської експертної мережі «Освіта для сталого розвитку». Аналізують освітні аспекти співробітництва на місцевому рівні між громадськістю, науковцями та бізнесовими колами задля подолання екологічних проблем регіону та надання екологічних послуг населенню, а також питанням збереження культурної спадщини. Тексти подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, термінології та інших відомостей.

PREFACE

The proposed Collection of Scientific Papers of the Spring Session of the Carpathian School 2025 contains the views of scientists, postgraduates, masters and bachelors, representatives of institutions and civil society organizations on topical issues such as establishing communication for the exchange of experience, knowledge and best practices of the Visegrad Four countries and Ukraine, which are very similar in historical and cultural aspects, in the context of preparing for the future reconstruction of Ukraine after the war and its integration into the European Union, loss of environmental quality and restoration of war-damaged landscapes, management of household waste on the principles of a circular economy, the role of national natural parks and protection of the biodiversity of the Ukrainian Carpathians, as well as problematic issues of environmental impact assessment and education for sustainable development within Ukrainian territorial communities.

Special attention is paid to the analysis of the experience of European countries (Slovakia, Poland, the Czech Republic and others) for Ukraine, in particular the development of tourism on the basis of sustainability: preservation and protection of heritage, tools and practices of environmentally friendly tourism, experience of social changes in the Carpathian region, tools and practices of environmentally friendly tourism. The challenges, experience, prospects of sustainable tourism in Pokuttya - the unexplored Carpathian region are considered through the prism of tourism development on the basis of sustainability, in particular on the basis of open-air museums, as well as by preserving the cultural heritage and traditions of the Hutsul region. The issue of sustainable management of natural resources of mountain ecosystems of the Carpathians is considered: nature management and conservation activities in the Carpathian region (biodiversity, forest use, agriculture, water resources protection).

Modern challenges and prospects for Ukraine in the context of education for sustainable development are presented through the prism of the contribution of universities to the sustainable development of societies, non-formal education, as well as an ecosystem approach to the methodological principles of education for sustainable development and the development of the Carpathian expert network "Education for Sustainable Development". The article analyzes the educational aspects of cooperation at the local level between the public, scientists and business circles to overcome environmental problems in the region and provide environmental services to the population, as well as issues of preserving cultural heritage. The texts are presented in the author's edition. The authors of the published materials bear full responsibility for the selection and accuracy of the facts, quotes, statistical data, terminology and other information.

publication/375469911_Pro_Carpathia_ENTREPRENEURSHIP_IN_PROTECTED_AREAS_IN_THE_CARPATHIANS. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.10932.63363>.

Key words: *national park, sustainable development, nature conservation management, theme trail, green investments.*

УДК 338.48

РЕСУРСИ ВИЖНИЦЬКОГО РАЙОНУ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ

Порчук Ю. Р., студентка

Бучко Ж. І., доктор географічних наук, доцент

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна)

RESOURCES OF VYZHNYTSKY DISTRICT AND OPPORTUNITIES FOR TOURISM USE

Porchuk Y. R., student

Buchko Z. I., doctor of geographical sciences, associate professor

(Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine)

Вижницький район Чернівецької області вирізняється багатством природних, історико-культурних і рекреаційних ресурсів, що створюють значний потенціал для розвитку економіки, зокрема туризму, лісового господарства та сільського зеленого туризму. Завдяки помірно- континентальному клімату територія району є сприятливою для відпочинку та ведення господарської діяльності. Велика кількість річок, серед яких Прут, Серет та Черемош, формують розгалужену водну систему, що забезпечує не лише водопостачання, а й відкриває можливості для рибальства, водного туризму та розвитку рекреаційних зон. Особливе значення мають лісові ресурси, адже значна частина території району вкрита лісами, багатими на цінні породи деревини, лікарські рослини та дикорослі ягоди. Це сприяє розвитку деревообробної промисловості та екотуризму, а також створює перспективи для заготівлі натуральної сировини. У Вижицькому районі також є родовища мінеральних вод, що використовуються для лікування та оздоровлення. На їх основі функціонує бальнеологічний курорт Брусницька водолікарня, який має всі передумови для подальшого розвитку санаторно-курортного лікування.

Рекреаційно-туристичний потенціал району є надзвичайно великим. Особливо важливим об'єктом є Національний природний парк «Вижницький», що приваблює туристів унікальними ландшафтами, рідкісною флорою і фауною та широкими можливостями для екотуризму. Тут діють туристичні маршрути для

пішохідного туризму, спостереження за природою та активного відпочинку. Окрім природних багатств, район має значний культурно-історичний потенціал. Вижниччина відома своїми етнографічними традиціями, народними промислами, фестивалями та ремеслами. Саме автентичність місцевої культури робить цей регіон привабливим для туристів, які цікавляться сільським та культурним туризмом. Сільський зелений туризм є ще одним перспективним напрямком розвитку. Завдяки сприятливим природним умовам та гостинності місцевих жителів туристи мають змогу зануритися у сільський побут, дізнатися більше про народні традиції, скуштувати екологічно чисту місцеву продукцію та навіть взяти участь у сільськогосподарських роботах.

У зимовий період популярністю користуються гірськолижні комплекси, особливо у селі Мигове, що забезпечують можливості для занять зимовими видами спорту та активного відпочинку. Розвиток цих напрямків відкриває нові можливості для ефективного використання природного потенціалу району. Зокрема, у сфері сільського господарства родючі ґрунти та сприятливий клімат дозволяють успішно розвивати тваринництво, садівництво та вирощування різноманітних сільськогосподарських культур. Використання сучасних технологій у цій галузі може суттєво підвищити продуктивність та якість продукції, що в свою чергу сприятиме економічному розвитку регіону. Лісове господарство також має великі перспективи, особливо за умови впровадження сталих методів лісокористування та розвитку деревообробної промисловості. Раціональне використання лісових ресурсів не лише забезпечить додаткові робочі місця, а й збільшить надходження до місцевого бюджету. Туризм може стати одним із ключових напрямків розвитку регіону, якщо буде здійснено модернізацію інфраструктури, створено нові туристичні маршрути та популяризовано місцеві традиції. Інвестування у туристичний сектор сприятиме збільшенню потоку туристів, що позитивно вплине на економіку району. Водночас розвиток рекреаційної та оздоровчої індустрії, зокрема на основі мінеральних вод, може значно покращити стан місцевого населення та привабити більше відпочивальників.

Економічний потенціал Вижницького району базується на поєднанні використання природних ресурсів та розвитку туристично-рекреаційної сфери. Лісова та деревообробна промисловість, сільське господарство, а також видобуток та переробка корисних копалин є основними галузями економіки.

Розвиток зеленого туризму, зокрема в межах Вижницького національного природного парку, сприяє залученню інвестицій та створенню нових робочих місць. Використання мінеральних вод для лікувальних та оздоровчих цілей відкриває перспективи для розвитку санаторно-курортного бізнесу. Вижницький район відомий своєю багатою культурною спадщиною. Це не лише природні ресурси, але й культурні традиції, що включають в себе гуцульські ремесла, традиційну музику та танці, кухню. Тури по етнографічних селах, майстер-класи з ткацтва, різьблення по дереву та створення кераміки допомагають туристам познайомитися з культурою та традиціями місцевих жителів. Окрім того, у районі є кілька історичних пам'яток, зокрема дерев'яні церкви, що мають статус пам'яток архітектури загальнодержавного та місцевого значення.

Важливе значення для розвитку туризму мають музеї Вижницького району: декоративно-прикладного мистецтва ім. Василя Шкрібляка (Вижниця), старожитностей та етнографії Буковинської Гуцульщини (Вижниця), меморіальні музеї-садиби Назарія Яремчука (Вижниця), Юрія Федьковича (Путила), Лук'яна Кобилиці (Сергії), Івана Миколайчука (Чорторія), етнографічний музей (Підзахаричі) та ряд інших громадських музеїв краєзнавчо-етнографічної тематики у селах Дихтинець, Довгопілля, Розтоки, Сергії, Усть-Путила, Яблуниця.

Наявність значного природного потенціалу дозволяє організовувати різноманітні екологічні маршрути, які популярні серед туристів. Вижницький район також має кілька еколого-освітніх стежок та інфраструктуру для організації екологічних заходів та освітніх програм, що сприяють підвищенню обізнаності про важливість збереження природи та екосистем. Популярні еколого-туристичні маршрути: «По пасму Волотів», «До джерела Лужки», «Коромисло», «Від краю до краю», «До печери Довбуша», «Кам'яне кільце парку» «Теренами НПП «Вижницький», «Мальовничі краєвиди Кінашки», «До Назарової криниці». Розроблені та функціонують 3 екостежки: «Стіжок», «Шляхами графа Василька», «Спадщина». Зусиллями працівників парку облаштовано 3 рекреаційні зони в урочищах Лужки, Стебник, Сухий, а в адміністративному приміщенні НПП діє еколого-просвітницький центр [4].

Задля формування позитивного іміджу району у сфері туризму, збільшення кількості туристів організовуються та проводяться етнографічні свята й фестивалі: «Вашківецька Переберія», «Зима в Карпатах», «Калинові обереги», «Шовкова Косиця», «Полонинська ватра» [1].

В умовах сучасної ситуації, зокрема, після воєнних конфліктів, природні ресурси Вижницького району можуть стати важливим елементом для реабілітації і відновлення ментального здоров'я людей, які постраждали внаслідок бойових дій. Екотуризм, зокрема різні терапевтичні методи, пов'язані з природою, такі як аеротерапія, апітерапія, звукотерапія та анімалотерапія, можуть стати важливим інструментом для відновлення фізичного та психічного здоров'я. Прикладом такої діяльності є проєкт «Мандротерапія», який з 2024 р. реалізовується з ініціативи Чернівецької ОВА для реабілітації ветеранів ЗСУ.

Таким чином, Вижницький район є унікальним регіоном, який може стати важливим центром для розвитку сталого туризму, де природні, культурні та історичні ресурси використовуються для створення нових можливостей для туристів, а також для розвитку місцевих громад через організацію екологічних і культурних програм. Важливим завданням є збереження природних та культурних багатств району, що дозволить збалансовано розвивати туристичну галузь без шкоди для навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Бучко Ж. Природна та культурна спадщина Вижницького району в контексті сталого туризму: проблеми збереження та захисту // *Збірник наукових праць Міжнародної Карпатської Школи : зимова сесія (21-25 лютого 2024 року)*. Косів: Наукове товариство імені Шевченка, 2024. – С. 205-209.

2. *Вижницький район: природно-ресурсний потенціал та розвиток туризму. “Закарпатський національний університет”, 2020.*
3. *Зелений туризм в Україні: стан та перспективи розвитку. “Екологічний туризм”, 2021.*
4. *Офіційний сайт національного природного парку «Вижницький». - Режим доступу: <https://vyzhnitskyi-park.in.ua/>*
5. *Туризм у Карпатах: Проблеми та перспективи. “Карпати і природа”, 2019.*

Ключові слова: *Вижницький район, природні ресурси, культурна спадщина, Національний природний парк «Вижницький», рекреація, туризм.*

УДК 338.48

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА СОКИРЯНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Пшеничко К. Р., студентка

Бучко Ж. І., доктор географічних наук, доцент

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна)

CULTURAL HERITAGE OF THE SOKYRYANSKA TERRITORIAL COMMUNITY CHERNIVTSI REGION FOR TOURISM DEVELOPMENT

Pshenychko K. R., student

Buchko Z. I., doctor of geographical sciences, associate professor

(Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine)

Сокирянська територіальна громада, що знаходиться в Чернівецькій області, володіє великим потенціалом для розвитку туризму завдяки багатій культурній спадщині. Цей регіон здавна славиться своєю історією, культурними традиціями, архітектурними пам'ятками та природними об'єктами, що створює всі умови для популяризації туризму. На основі аналізу місцевих пам'яток можна виокремити кілька напрямків для розвитку туризму, які сприятимуть збереженню спадщини та розвитку громади [1].

Сакральні пам'ятки, які зберігаються на території громади, є важливою складовою культурної спадщини. Однією з таких пам'яток є Свято-Михайлівська церква в селі Романківці. Ця одна з найстаріших дерев'яних церков регіону, зведена у середині XVIII ст, є унікальною пам'яткою архітектури, оскільки її збудовано без використання цвяхів, що є характерним для традиційного дерев'яного будівництва. Церква має автентичний іконостас, який є одним з найстаріших в Україні, ікони якого відзначаються високою художньою цінністю. Архітектурний стиль поєднує елементи готики та бароко, що робить її важливим

З М І С Т

Вступна частина	1
-----------------------	---

ВПЛИВ ГІРСЬКИХ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ НА ФОРМУВАННЯ ЕТНОСОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ГУЦУЛЬЩИНИ

<i>Зеленчук Я.І., Зеленчук В.Я.</i>	1
---	---

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД: ЕКОТУРИЗМ У КАРПАТАХ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<i>Михайленко В.П.</i>	13
------------------------------	----

Розділ І.

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ: ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗАХИСТ СПАДЩИНИ

1.1. Інструменти та практики екологічно дружнього туризму, музеї під відкритим небом

ЕКОТУРИЗМ КРИЗЬ ПРИЗМУ КУЛЬТУРНОЇ ТА ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ: ЦІННІСНІ АСПЕКТИ

<i>Арїон О. В., Петрашина Н. В., Варуха А.В.</i>	18
--	----

ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНКЛЮЗИВНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ТУРИЗМІ НА ПРИКЛАДІ ШВЕЦІЇ ТА НОРВЕГІЇ

<i>Батигіна Є.Д.</i>	23
----------------------------	----

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ: ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ОБ'ЄКТІВ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ

<i>Божук Т. І., Кудрик В. О.</i>	28
--	----

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ТА ЕКООСВІТА: ДОСВІД ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ «МЕЖИГІР'Я»

<i>Бут М.Г.</i>	32
-----------------------	----

SMART-СИСТЕМИ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ МОНІТОРИНГУ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ В НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

<i>Гостюк З.В.</i>	35
--------------------------	----

РОЗВИТОК ІДЕЇ СТВОРЕННЯ УКРАЇНО-РУМУНСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО БІОСФЕРНОГО РЕЗЕРВАТУ <i>Киселюк О.І., Корчемлюк М.В., Лазарович Р.В.</i>	38
КЛІМАТИЧНО-ДРУЖНІ ПОДОРОЖІ: МІЖНАРОДНІ МЕРЕЖЕВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСІВ, ДЕСТИНАЦІЙ, ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ <i>Кіптенко В.К., Околович І.І., Растворова М.О., Долгова К.С.</i>	43
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОВІДОМИХ ТУРИСТИЧНИХ МІСЦЬ КУЦУРУБСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ <i>Крисінська Д.О., Тимченко І.В.</i>	46
СУЧАСНІ ЕКО-ТРЕНДИ В ТУРИЗМІ: СТАЛИЙ РОЗВИТОК І НОВІ МОЖЛИВОСТІ <i>Кудінова І.П.</i>	49
ПОСЕЛЕННЯ БАБАКА СТЕПОВОГО ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ОБ'ЄКТ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ТА ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ <i>Осипенко Л.В.</i>	53
ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ, ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ <i>Патрушева Л.І.</i>	57
ІННОВАЦІЙНІ ТRENДИ В РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: ЦИФРОВІЗАЦІЯ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК <i>Підгірна В.Н., Данілова О.М.</i>	61
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ- ЗАПОВІДНИК: НА ПОРОЗІ ЗМІН СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ <i>Свиридюк О. О.</i>	64
ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>Скляр В.Г., Скляр Ю.Л.</i>	67
РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ <i>Українець А.І., Смик О.С.</i>	69

1.2. Культурна спадщина гуцульського краю: Покуття – незвідане Прикарпаття

КУЛЬТУРНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ <i>Архипова Л.М., Кравченко В.Ю., Смик І.Є.</i>	73
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ СКАНСЕН: ЕТНОКУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ТУРИЗМУ <i>Бучко Ж. І.</i>	78
КУЛЬТУРНА, ІСТОРИЧНА ТА ПРИРОДНА СПАДЩИНА НПП «ВИЖНИЦЬКИЙ» ЯК ОСНОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ <i>Галущенко Н.М.</i>	82
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК: УЧАСТЬ У ЕКОЛОГІЧНИХ МЕРЕЖАХ ТА СПІВПРАЦЯ З СУСІДНІМИ ТЕРИТОРІЯМИ <i>Корчемлюк М.В., Лазарович Р.В., Мотрук М.В., Савчук Б.Б.</i>	87
НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ГУЦУЛЬЩИНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ <i>Лосюк В.П.</i>	92
РОЗРОБКА НОВОГО ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ НПП «ГУЦУЛЬЩИНА» НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ІНТЕНСИВНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ <i>Погрібний О.О., Стефурак Ю.П.</i>	95
РОЗКРИТТЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ <i>Позднякова М. Ю., Поздняков О. В.</i>	101
РЕСУРСИ ВИЖНИЦЬКОГО РАЙОНУ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ <i>Порчук Ю. Р., Бучко Ж. І.</i>	105
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА СОКИРЯНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ <i>Пшеничко К. Р., Бучко Ж. І.</i>	108
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС <i>Смик О.С.</i>	113

1.3. Природокористування та охоронна діяльність в Карпатському регіоні (біорізноманіття, лісокористування, сільське господарство, охорона водних ресурсів)

ОСОБЛИВОСТІ ПОВОДЖЕННЯ З СТІЧНИМИ ВОДАМИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Артамонов В.В, Корф Є.А. 117

КОРЕЛЯЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТЕХНОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА ФІТОМЕЛІОРАТИВНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ У МЕЖАХ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ГІРНИЧОПРОМИСЛОВОГО РАЙОНУ

Барабан К. І., Мандрик О. М., Тирлич В.В. 120

СЕЗОННІ КОЛИВАННЯ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ВОДИ РІЧКИ ПІСТИНЬКА 2024 РОКУ

Глодова Л.М. 124

ТЕХНОГЕННА НЕБЕЗПЕКА СМІТТЄЗВАЛИЩ, РОЗТАШОВАНИХ У МЕЖАХ ТУРИСТИЧНИХ ТА РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН

Король К.А., Братко І.С., Бойко Т.В., Попович В.В. 128

АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ЕКОСИСТЕМИ ВОДНО-БОЛОТНОГО УГІДДЯ «ВИТОКИ РІКИ ПРУТ»

Корчемлюк М.В., Васкул Н.М., Мотрук М.В., Савчук Б.Б. 134

ЕКОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ РІЧКОВИХ СЕДИМЕНТІВ

Насєдкін Є.І., Гаврилюк Р.Б. 139

БІОТИЧНІ ІНДЕКСИ В СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Пасайлюк М.В. 143

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗА МІКРОБІОЛОГІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Ричак Т.Л. 147

ВПЛИВ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ВИТОКІВ РІЧКИ ЗУБРА В МЕЖАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Терновецька Х. В., Пилипович О.В. 150

ФЛУКТУАЦІЇ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ У РАРИТЕТНИХ БУКОВИХ
УГРУПОВАННЯХ ЗЕЛЕНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Томич М. В. 154

СТРАТЕГІЯ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ НАФТОГАЗОВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ПРИКАРПАТТЯ

Туць І. О. 158

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

Федорова У. Ю. 161

ОСОБЛИВОСТІ ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА» 2023-2024

Фокишей С. І. 166

РУБКИ ПЕРЕФОРМУВАННЯ ЯК ЕТАП БІЛЬШ НАБЛИЖЕНОГО ДО
ПРИРОДИ ЛІСІВНИЦТВА У НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКАХ
УКРАЇНИ

Чернявський М. В. 169

ЛАНДШАФТНО-ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО РОЗСАДНИКА «ПІДЛІСНІВ»
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Шукель І. В., Жмурко С. В., Фітак М. М., Казимир М. М., Жигайло Д. І. 175

ФІНАНСОВІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАГАЛЬНОГО
Й СПЕЦІАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО ТА
ТВАРИННОГО СВІТУ

Шутяк С. В. 180

Розділ II.

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

2.1. Розбудова Карпатської експертної мережі «Освіта для сталого розвитку»

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ <i>Кулик Є. В.</i>	184
СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ <i>Наумовська О.І., Паламарчук С.П., Сербенюк Г.А.</i>	187
ПРАВОВІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОСИСТЕМИ КАРПАТ <i>Обіход Т.В., Біленчук П.Д.</i>	190
ОСВІТНЯ СКЛАДОВА В ФУНКЦІОНУВАННІ ГРОМАДСЬКИХ ОБСЕРВАТОРІЙ <i>Тимченко І.В., Крисінська Д.О, Тимченко М.В.</i>	193
РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ <i>Швайко В.К.</i>	197
РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ <i>Якуб'як Ю.П.</i>	199

2.2. Методичні засади освіти для сталого розвитку: екосистемний підхід

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОСВІЧЕНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІВ У ПИТАННЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ СПІВПРАЦЮ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ <i>Абрам'юк У. М., Яремін Л. М., Петруняк К. В., Федорчук Л. І.</i>	203
ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА ЕКОЗАНЯТТЯХ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА» <i>Багрійчук У.М.</i>	206

ЕЛЕМЕНТИ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ <i>Близнюк М.М.</i>	209
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЕКОСИСТЕМНИЙ ПІДХІД <i>Бондар І.О.</i>	214
ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГО-ОСВІТНІХ СТЕЖОК/ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКАХ <i>Копер Н.Є.</i>	217
КРЕАТИВНО-ТВОРЧИЙ ПРОСТІР ЯК МІСЦЕ ЗНАЙОМСТВА З КУЛЬТУРНОЮ СПАДЩИНОЮ КРАЮ <i>Непсіна Г.В., Патрушева Л.І., Сербулова Н.А.</i>	221
2.3. Неформальна освіта: внесок університетів у сталий розвиток громад	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЮВАННЯ ВИЩОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ <i>Артамонов В.В., Корф Є.А.</i>	226
ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ <i>Біленчук П.Д., Кравчук О.О.</i>	230
ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ WEB-АТЛАСУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>Дарчук К. В., Мельник А. А., Заячук М. Д.</i>	233
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРИРОДИ В ЕКСКУРСІЙНОМУ СУПРОВОДІ НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА» <i>Димченко О.І.</i>	237
СПІВПРАЦЯ ІНСТИТУЦІЙ ФОРМАЛЬНОЇ ТА НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДІ <i>Олексієнко В., Альохіна Т.</i>	241

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЦІЮ
РЕСУРСІВ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ**

Сербенюк А.А., Паламарчук С.П., Наумовська О.І., Боярова О.А. 244

АНАЛІТИЧНІ ПОВІДОМЛЕННЯ, НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

**АТ «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» ПРОДОВЖУЄ ВПРОВАДЖУВАТИ
ДАВНІ РАДЯНСЬКІ ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОЄКТИ**

Веремійчик Г.К. 249

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ ТЕПЛОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ У
ЛОКАЦІЇ МАГІСТРАЛЬНИХ ДОРІГ, НА ПРИКЛАДІ КІЛЬЦЕВОЇ ДОРОГИ В
КИЄВІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕВАГИ**

Воробйова К. В., Хлобистов Д. Є. 255

**ПРОЄКТ SANDNSE: ІННОВАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ
СЕДИМЕНТАМИ ДЛЯ СТІЙКОЇ СИСТЕМИ ДУНАЙ–ЧОРНЕ МОРЕ**

Гаврилюк Р.Б., Балінський В.М., Насєдкін Є.І., Гулевець В.В. 260

**ДОСЛІДЖЕННЯ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ СПОЛУК У ЯГОДАХ КАРПАТ
І ПРИЧОРНОМОР'Я ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Смирнова М.В., Смирнов В.М. 264

ЗМІСТ 269

Науково-методичне видання

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МІЖНАРОДНОЇ КАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ
весняна сесія, 1-5 травня 2025 року**

Відповідальні за випуск Близнюк М.М., Михайленко В.П.
Комп'ютерна верстка та дизайн: Ковалюк Д.П., Марченко Л.В.
Світлини та скріншоти надані авторами публікацій.

**Видано у рамках проєкту
«Перехід до екотуризму на природоохоронних
територіях через тлумачення спадщини» («Shifting
towards Ecotourism in Protected Areas through Heritage
Interpretation», що фінансується Міжнародним
Вишеградським фондом**

**Підготовлено на базі
регіональної благодійної організації
«Центр Громадських Ініціатив»
майдан Незалежності 1а, місто Косів,
Івано-Франківська область, 78601
Tel.: +38(067) 408-16-67.
E-mail: regcentr@online.ua.
Web-page: www.facebook.com/regcentr.**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МІЖНАРОДНОЇ КАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ
весняна сесія 2025 року**

У пропонованому Збірнику наукових праць весняної сесії Карпатської школи 2025 року містяться погляди науковців, аспірантів, магістрів та бакалаврів, представників установ і організацій громадянського суспільства на актуальні питання що налагодження комунікації для обміну досвідом, знаннями та кращими практиками країн Вишеградської четвірки та України, які дуже схожі в історичному та культурному аспектах, у контексті підготовки до майбутньої відбудови України після війни та її інтеграції до Європейського Союзу, втрати якості довкілля та відновлення понівечених війною ландшафтів, управління побутовими відходами на засадах циркулярної економіки, ролі національних природних парків та захисту біорізноманіття українських Карпат, а також проблемні питання оцінки впливу на довкілля і освіти для сталого розвитку в межах українських територіальних громад.

**COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
OF THE INTERNATIONAL CARPATHIAN SCHOOL
Spring Session 2025**

The proposed Collection of Scientific Papers of the Spring Session of the Carpathian School 2025 contains the views of scientists, postgraduates, masters and bachelors, representatives of institutions and civil society organizations on topical issues such as establishing communication for the exchange of experience, knowledge and best practices of the Visegrad Four countries and Ukraine, which are very similar in historical and cultural aspects, in the context of preparing for the future reconstruction of Ukraine after the war and its integration into the European Union, loss of environmental quality and restoration of war-damaged landscapes, management of household waste on the principles of a circular economy, the role of national natural parks and protection of the biodiversity of the Ukrainian Carpathians, as well as problematic issues of environmental impact assessment and education for sustainable development within Ukrainian territorial communities.